

ผลของการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพมารดา และทารกขณะตั้งครรภ์ต่อความรู้และความพึงพอใจ ของนักศึกษาพยาบาลในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง

Effects of simulation-based learning on antenatal maternal and fetal health assessment on knowledge and satisfaction among nursing students in a private university

สมฤดี กীরตวนิชเสถียร และอังคณา นวลยง

Somruidee keeratavanithsathian, and Aungkana Nualyong

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Nursing, BangkokThonburi University

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ ก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองและประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง หลังได้รับการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองของนักศึกษาพยาบาลในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล จำนวน 93 คน เลือกแบบเจาะจง โดยเป็นผู้ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ ปีการศึกษา 2567 เครื่องมือวิจัย ได้แก่ สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.95 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.92 มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.82 และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.95 มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.86 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการทดสอบที่ ผลการวิจัยพบว่า หลังได้รับการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์สูงกว่าก่อนได้รับการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง หลังได้รับการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง, นักศึกษาพยาบาล, ความรู้, ความพึงพอใจ

ได้รับทุนสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Corresponding author E-mail: somruidee1094@gmail.com

วันที่รับบทความ: 5 พฤศจิกายน 2567 วันที่แก้ไขบทความ: 1 สิงหาคม 2568 วันที่ตอบรับบทความ: 3 สิงหาคม 2568

Abstract

This quasi-experimental research aimed to compare nursing students' knowledge on antenatal maternal and fetal health assessment before and after simulation-based learning and to evaluate satisfaction with simulation-based learning among nursing students at a private university. The sample of 93 nursing students who enrolled in the maternal-newborn nursing and midwifery practicum course during the academic year 2024, was purposively selected. The research instruments included the simulation-based learning on antenatal maternal and fetal health assessment with content validity index (CVI) of 0.95, a knowledge test on antenatal maternal and fetal health assessment with CVI of 0.92 and reliability coefficient (KR-20) of 0.82, and a satisfaction questionnaire with CVI of 0.95 and reliability coefficient of 0.86. Data were analyzed using descriptive statistics and t-test. The results showed that after participating in simulation-based learning, nursing students had significantly higher mean knowledge scores on maternal and fetal health assessment during pregnancy as compared to before simulation-based learning at $p < .001$. Students also reported the highest level of satisfaction with the simulation-based learning after receiving the intervention.

Keywords: Simulation-Based Learning, Nursing Student, Knowledge, Satisfaction

ความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบันส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางในทุกมิติ ทั้งสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ท่ามกลางความท้าทายเหล่านี้ การศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการปรับตัวและพัฒนาประชากรให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (กมล โพธิ์เย็น, 2565) การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation-based Learning[SBL]) เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ตอบโจทย์ความท้าทายดังกล่าว (Chernikova et al., 2020) กระบวนการนี้เน้นการสร้างประสบการณ์เรียนรู้ผ่านสถานการณ์เสมือนจริง ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย โดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วยจริง

เนื่องจากผู้เรียนสามารถฝึกฝนและเรียนรู้ภายในห้องปฏิบัติการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะการปฏิบัติ และกระบวนการคิดของผู้เรียนอย่างองค์รวม การเรียนรู้แบบ SBL ยังสามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในโลกปัจจุบัน เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม และทักษะการสื่อสาร (ละมัด เลิศล้ำ และคณะ, 2562) SBL ช่วยให้มีการเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วินัย รอบคอบ และคณะ, 2565) นอกจากนี้ยังลดข้อจำกัดหรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในสถานการณ์จริง เช่น ปัญหาด้านจริยธรรม ความปลอดภัยของผู้ป่วย หรือโอกาสในการฝึกทักษะที่มีจำกัด การเรียนรู้โดยใช้จำลองสถานการณ์ใน

ห้องปฏิบัติการจึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสม เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ก่อนการฝึกปฏิบัติกับผู้ป่วยจริง โดยยังคงรักษาคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ได้ (Kapucu, 2017) ด้วยประโยชน์ดังกล่าว SBL จึงกลายเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับความซับซ้อนและการเปลี่ยนแปลงของโลก (กชกร ธรรมนำศีล และคณะ, 2561)

หลักการสำคัญของการเรียนรู้ด้วย SBL ประกอบด้วย 1) การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน 2) การออกแบบสถานการณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ 3) การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สมจริงและปลอดภัย 4) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์และการสะท้อนคิด 5) การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มความเสมือนจริง และ 6) การประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (INACSL Standards Committee et al., 2021) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ SBL โดยทั่วไปประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ (pre-briefing) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ เตรียมสถานการณ์ ชี้แจงบทบาท กฎ กติกา 2) ขั้นดำเนินการ (scenario running) เป็นการดำเนินสถานการณ์จำลองโดยผู้เรียนปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับ 3) ขั้นสรุป (debriefing) เป็นการนำเสนอประเด็นที่ได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยนมุมมองและสะท้อนคิดเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น (Aebersold, 2018) โดยสรุป SBL ได้รับการยอมรับว่าเป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความรู้และทักษะการปฏิบัติในวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ โดยพบว่า SBL สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจ ความมั่นใจ และสมรรถนะทางคลินิกของผู้เรียนได้ (Cant & Cooper, 2017; Shin et al., 2015; Weaver, 2015) รวมทั้งช่วยลดความผิดพลาดและเพิ่มความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วย (Jarvill et al., 2017; Lee & Oh, 2015)

งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของ SBL ในการศึกษาพยาบาลหลากหลายสาขา เช่น การพยาบาลผู้ใหญ่ การพยาบาลเด็ก การพยาบาลจิตเวช การพยาบาลมารดาและทารก ฯลฯ (Doolen et al., 2016; Kim et al., 2016) อย่างไรก็ตามการทบทวนวรรณกรรมพบว่าการศึกษาผลของ SBL ต่อการเรียนรู้ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในบริบทของไทยยังมีอยู่ค่อนข้างจำกัด (สมจิตต์ สีนรุชชัย และคณะ, 2560) โดยเฉพาะในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ซึ่งมักนำ SBL มาใช้ในหัวข้อเกี่ยวกับการทำคลอดและการดูแลมารดาที่มีภาวะผิดปกติ (Pangzup et al., 2024) ยังขาดการศึกษาผลของ SBL ในบริบทของการประเมินสุขภาพมารดาทารกขณะตั้งครรภ์ และเนื่องจากสถาบันการศึกษาแห่งนี้เพิ่งเริ่มนำ SBL มาใช้ในการเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกเป็นครั้งแรก การประเมินผลลัพธ์ด้านความรู้และความพึงพอใจจึงมีความสำคัญ เนื่องจากยังไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าวิธีการสอนแบบใหม่นี้จะได้ผลดีเช่นเดียวกับที่ปรากฏในการศึกษาอื่น ๆ หรือไม่ ด้วยเหตุผลดังกล่าวการวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาผลของการเรียนรู้ด้วย SBL ต่อความรู้และความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาผลลัพธ์จากการเรียนรู้ด้วย SBL ในระดับที่สูงขึ้นต่อไปในอนาคต เช่น ทักษะการปฏิบัติ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ระหว่างก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพ

มารดาและทารกขณะตั้งครรภ์

2. ประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ ของนักศึกษาพยาบาลในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง หลังการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์

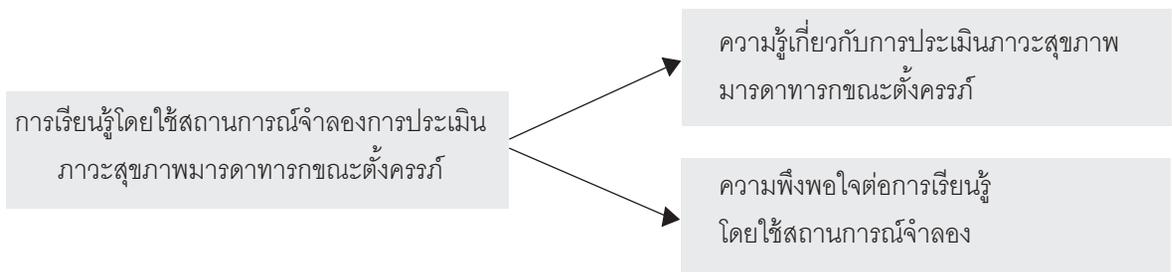
สมมติฐานการวิจัย

1. หลังการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง

นักศึกษาพยาบาลมีความรู้เกี่ยวกับการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์สูงกว่าก่อนการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์

2. หลังการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ นักศึกษาพยาบาลมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์อยู่ในระดับมาก

เขียนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ชนิดของการวิจัย เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อน-หลังการทดลอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักศึกษาพยาบาลในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 93 คน เลือกแบบเจาะจง โดยเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา-ทารกและการผดุงครรภ์ ปีการศึกษา 2567 และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสถานการณ์จำลองได้ครบถ้วน

เครื่องมือวิจัย

1. **สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์** พัฒนาโดยผู้วิจัยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบประสบการณ์ (Experiential learning theory) ของ Kolb (1984) โดยกำหนดสถานการณ์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้ 1) ประเมินภาวะเสี่ยงของสตรีตั้งครรภ์ได้อย่างถูกต้อง 2) ปฏิบัติการตรวจครรภ์ได้อย่างถูกต้อง 3) ประเมินผลการตรวจครรภ์ได้อย่างถูกต้อง 4) ให้คำแนะนำที่เหมาะสมแก่สตรีตั้งครรภ์ได้อย่างถูกต้อง และกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย

3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยจัดเตรียมองค์ประกอบต่าง ๆ ของสถานการณ์จำลอง เช่น หุ่นจำลอง อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงให้ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นแก่ผู้เรียนก่อนเข้าสู่สถานการณ์จริง 2) ขั้นดำเนินการสถานการณ์จำลอง ผู้เรียนเข้าร่วมในสถานการณ์จำลองตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติตามสถานการณ์ที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นจนจบ 3) ขั้นสรุปสถานการณ์จำลอง หลังจบสถานการณ์จำลอง ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปบทเรียน แลกเปลี่ยนประสบการณ์และมุมมองที่ได้รับ ตลอดจนสะท้อนคิดถึงจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา แนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในอนาคต และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. แบบทดสอบความรู้เรื่องการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ พัฒนาโดยผู้วิจัยตามแนวทางการปฏิบัติการฝากครรภ์สำหรับบุคลากรสาธารณสุขของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย, 2565) ซึ่งครอบคลุมการให้บริการฝากครรภ์คุณภาพ โดยมีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับการตรวจครรภ์ การประเมินภาวะเสี่ยง และการให้คำแนะนำแก่สตรีตั้งครรภ์ จำนวน 15 ข้อ กำหนดให้ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน การแปลความหมายของระดับความรู้ใช้เกณฑ์ร้อยละ ดังนี้ 11-15 คะแนน (73-100%) หมายถึง มีความรู้ระดับสูง 6-10 คะแนน (40-72%) หมายถึง มีความรู้ระดับปานกลาง และ 0-5 คะแนน (0-39%) หมายถึง มีความรู้ระดับต่ำ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

3.1 **ข้อมูลทั่วไป** เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ และประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยสถานการณ์จำลอง

3.2 **ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยสถานการณ์จำลอง** พัฒนาโดยผู้วิจัยจากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

โดยใช้สถานการณ์จำลอง จำนวน 10 ข้อ ครอบคลุมความสอดคล้องของเนื้อหา วัตถุประสงค์ ความสมจริงของสถานการณ์ ความเหมาะสมของอุปกรณ์ ระยะเวลากระบวนการสะท้อนคิด และการบูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติ ข้อคำถามเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 (น้อยที่สุด) ถึง 5 (มากที่สุด) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้ 4.50-5.00 (มีความพึงพอใจมากที่สุด), 3.50-4.49 (มาก), 2.50-3.49 (ปานกลาง), 1.50-2.49 (น้อย), และ 1.00-1.49 (น้อยที่สุด) และมีข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ที่มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยสถานการณ์จำลอง และอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-objective congruence (IOC)) และนำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ผลดังนี้ สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ มีค่า IOC = 0.95 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ มีค่า IOC = 0.92 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง KR-20 = 0.82 และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยสถานการณ์จำลอง มีค่า IOC = 0.95 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง = 0.86

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โครงการวิจัยได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เลขที่ 43/67 ลงวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ 2567 ผู้วิจัยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงสิทธิในการตัดสินใจเข้าร่วมหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยด้วยตนเอง โดยไม่มี

ผลกระทบใด ๆ ต่อการเรียนรู้หรือการประเมินผลการเรียน สามารถยุติหรือถอนตัวจากการวิจัยได้ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะถูกเก็บเป็นความลับและนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมและให้ลงนามเข้าร่วมการวิจัยตามสมัครใจ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนตุลาคม - เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2567 เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ตามระยะดังนี้

ระยะก่อนทดลอง นักศึกษาตอบแบบทดสอบความรู้เรื่องการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ (pretest) ใช้เวลา 30 นาที

ระยะทดลอง ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละประมาณ 8 คน เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ใน 2 ระยะ ใช้เวลาประมาณ 55 นาทีต่อกลุ่ม

1. ระยะนำเข้าสู่สถานการณ์จำลอง แนะนำรายละเอียดทั่วไปของสถานการณ์จำลอง วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ระยะเวลาในการเรียนรู้ หน้าที่จำลองและอุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ ใช้เวลา 10 นาที

2. ระยะดำเนินสถานการณ์จำลอง ใช้เวลา 15 นาที

3. ระยะการอภิปรายหลังสถานการณ์จำลอง ใช้เวลา 20 นาที

4. ระยะถาม-ตอบเพิ่มเติม ใช้เวลา 10 นาที

ระยะหลังทดลอง ห้ นักศึกษาพยาบาลทำแบบทดสอบความรู้ และตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณค่าของสถิติเชิงพรรณนา และ t-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย

1. **ข้อมูลทั่วไป** นักศึกษาพยาบาล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 96.8 ร้อยละ 95.7 อยู่ในช่วงอายุน้อยกว่า 30 ปี และส่วนใหญ่ร้อยละ 80.6 มีประสบการณ์ในการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองมากกว่า 2 ครั้ง

2. **ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์** ของนักศึกษาพยาบาลในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ระหว่างก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ พบว่าหลังการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง นักศึกษาพยาบาล มีค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์อยู่ในระดับสูง ($M = 11.75, SD = 1.73$) สูงกว่าก่อนการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ ($M = 8.50, SD = 3.21$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t = 8.915$)

3. **ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์** ของนักศึกษาพยาบาลในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง หลังการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ พบว่านักศึกษาพยาบาลมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55, SD = 0.54$) ในรายชื่อนักศึกษาพยาบาลมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1-4 และข้อ 7-10 และอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5 และ 6 (ตาราง 1)

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD) และระดับ ของความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ ของนักศึกษาพยาบาล (n = 93)

รายการประเมิน	M	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.63	0.60	มากที่สุด
2. สถานการณ์จำลองมีความสมจริง	4.50	0.68	มากที่สุด
3. ช่วยพัฒนาทักษะการตัดสินใจทางการพยาบาล	4.59	0.53	มากที่สุด
4. ช่วยเพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาล	4.61	0.53	มากที่สุด
5. อุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสม	4.34	0.77	มาก
6. ระยะเวลาในการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.48	0.65	มาก
7. การอภิปรายและสะท้อนคิดช่วยเพิ่มความเข้าใจ	4.57	0.64	มากที่สุด
8. ช่วยส่งเสริมการทำงานเป็นทีม	4.59	0.64	มากที่สุด
9. ช่วยส่งเสริมการสื่อสารในทีมสุขภาพ	4.56	0.61	มากที่สุด
10. ช่วยเชื่อมโยงความรู้ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ	4.61	0.60	มากที่สุด
ความพึงพอใจโดยรวม	4.55	0.54	มากที่สุด

การอภิปรายผลการวิจัย

1. หลังการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์ นักศึกษาพยาบาลมีความรู้เกี่ยวกับการประเมินภาวะสุขภาพมารดาและทารกขณะตั้งครรภ์สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย อันอาจเป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การออกแบบสถานการณ์จำลองที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร และครอบคลุมเนื้อหาสาระที่จำเป็น ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการในการพัฒนาความรู้ของผู้เรียนได้ตรงประเด็น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และเนื่องจากเป็นการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากการเรียนแบบเดิม จึงกระตุ้นความสนใจและกระตุ้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ขวัญฤทัย ธรรมกิจไพโรจน์

และคณะ (2566) ที่พบว่าการใช้สถานการณ์จำลองช่วยเสริมสร้างความรู้ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ และมั่นใจในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chernikova และคณะ (2020) ที่ระบุว่าการเรียนรู้ในสถานการณ์จำลองให้โอกาสในการทบทวนความรู้ ฝึกฝนทักษะโดยไม่ต้องเผชิญความเสี่ยงในสถานการณ์จริง

2. นักศึกษาพยาบาลมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองอยู่ในระดับมากที่สุด อธิบายได้ว่าสถานการณ์จำลองได้รับการออกแบบให้สะท้อนสถานการณ์จริงทางคลินิกที่นักศึกษาจะต้องเผชิญเมื่อขึ้นฝึกปฏิบัติ การจำลองสถานการณ์อย่างสมจริงนี้ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีที่ได้เรียนมาสู่การปฏิบัติ ได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้เกิดความเข้าใจและความพึงพอใจในการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jeffries และคณะ (2015) ที่พบว่าการเรียนรู้ด้วยสถานการณ์จำลอง

ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพิ่มทักษะ การปฏิบัติ การตัดสินใจเชิงวิชาชีพ และการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยสถานการณ์จำลองมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ทั้งในเชิงความรู้ และทักษะ ผลการวิจัยยัง สอดคล้องกับการศึกษาของ Cant และ Cooper (2017) ที่ระบุว่า การจำลองเสมือนจริงช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม การทำงานในสภาพแวดล้อมที่สร้างขึ้น ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากนักศึกษาในการศึกษาสะท้อนให้เห็นประโยชน์ของการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง โดย นักศึกษาสะท้อนว่าการเรียนรู้ด้วยสถานการณ์จำลองช่วยให้ เข้าใจเนื้อหาในบทเรียนได้ดีขึ้น เนื่องจากได้มีโอกาส ประยุกต์ใช้ความรู้ภาคทฤษฎีกับสถานการณ์ที่จำลอง นอกจากนี้ยังรายงานว่าประสบการณ์ที่ได้จากการจำลอง สถานการณ์ช่วยเพิ่มความมั่นใจก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติจริง และควรจัดให้มีการเรียนรู้ด้วยสถานการณ์จำลองให้เพิ่ม มากขึ้นในทุกรายวิชา ข้อเสนอแนะนี้สอดคล้องกับแนวคิด ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษายาบาลในปัจจุบัน ระบบ การศึกษาควรมีการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของ ระบบสุขภาพและความต้องการของสังคม เพื่อผลิตบัณฑิต ที่มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ (รูปทอง กว้างสวัสดิ์, 2561) อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง จำเป็นต้องอาศัยการออกแบบการเรียนรู้ที่รอบคอบ จัดอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเรียนรู้ให้เพียงพอ จัดเวลาใน

การเรียนรู้ให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงความครอบคลุมของ เนื้อหาสำคัญ ความสมจริงของสถานการณ์ ความสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และการประเมินผล เพราะความ สำเร็จของการจำลองสถานการณ์ขึ้นอยู่กับการออกแบบ ที่ดี การมีเป้าหมายที่ชัดเจน และกระบวนการประเมินผล ที่มีประสิทธิภาพ (Cant & Cooper, 2017)

ข้อเสนอแนะ

1. สถาบันการศึกษายาบาลควรส่งเสริมและ สนับสนุนให้อาจารย์ยาบาลได้รับการพัฒนาสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ทั้งในด้านการออกแบบสถานการณ์ การใช้เทคโนโลยีและ อุปกรณ์ที่ทันสมัย เทคนิคการดำเนินสถานการณ์และการ ให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้มั่นใจว่าสถานการณ์จำลองที่ใช้ ในการเรียนการสอนจะมีความสมจริง สอดคล้องกับการ ปฏิบัติงานจริง และสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการวิจัยเชิงทดลองแบบสุ่มและมีกลุ่ม ควบคุม เพื่อประเมินประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้ สถานการณ์จำลอง เปรียบเทียบกับวิธีการเรียนการสอน รูปแบบอื่นๆ เช่น การบรรยายในชั้นเรียน เป็นต้น เพื่อให้ สามารถสรุปได้อย่างแน่ชัดว่าเกิดจากการเรียนรู้ด้วย สถานการณ์จำลองเพียงอย่างเดียว สามารถประเมินข้อดี และข้อจำกัดของวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กชกร ธรรมนำศีล, กาญจนา ปัญญาเพชร, สุปราณี น้อยตั้ง, และจินตนา อาจสันเทียะ. (2561). ผลของโปรแกรม การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริงต่อความรู้ในการดูแลทางการแพทย์เบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารพยาบาลทหารบก, 19*(ฉบับพิเศษ), 80-88.
- กมล โพธิเย็น. (2565). Active learning: การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสาร ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19*(1), 11-28.

- กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย. (2565). *คู่มือการฝึกครุฑสำหรับบุคลากรสาธารณสุข*. สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- ขวัญฤทัย ธรรมกิจไพโรจน์, จันทร์ฉาย มณีวงษ์, และจากรุวรรณ สอนงญาติ. (2566). การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริงต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล: การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสู่พรรณบุรี*, 6(1), 5-28.
- ฐปทอง กว่างสวัสดิ์. (2561). การสอนคิดวิจรรย์ญาณ. *วารสารราชพฤกษ์*, 16(3), 1-9.
- ละมัต เลิศล้ำ, ชนิดา ธนสารสุธี, สุภาเพ็ญ ปานะวัฒน์พิสุทธิ, และชัชชรีย์ บำรุงศรี. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยสถานการณ์จำลองเสมือนจริง. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 6 (ฉบับพิเศษ), 43-58.
- วินัย รอบคอบ, ศรีประไพ อินทร์ชัยเทพ, และวรรณรัตน์ ทินวัง. (2565). การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้ผู้ป่วยมาตรฐานในสถานการณ์เสมือนจริงต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ในรายวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช. *วารสารวิชาการสุขภาพภาคเหนือ*, 19(1), 228-252.
- สมจิตต์ สิ้นอุทัย, กันยารัตน์ อุบลวรรณ, และสุนีย์รัตน์ บุญศิลป์. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริงต่อความรู้ ความพึงพอใจ และความมั่นใจในตนเองของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาฝึกทักษะทางวิชาชีพก่อนสำเร็จการศึกษา. *รามาริบัติพยาบาลสาร*, 23(1), 113-127.
- Aebersold, M. (2018). Simulation-based learning: No longer a novelty in undergraduate education. *Online Journal of Issues in Nursing*, 23(2), 1.
<https://doi.org/10.3912/OJIN.Vol23No02PPT39>
- Cant, R. P., & Cooper, S. J. (2017). Use of simulation-based learning in undergraduate nurse education: An umbrella systematic review. *Nurse Education Today*, 49, 63-71.
- Chernikova, O., Heitzmann, N., Stadler, M., Holzberger, D., Seidel, T., & Fischer, F. (2020). Simulation-based learning in higher education: A meta-analysis. *Review of Educational Research*, 90(4), 499-541.
- Doolen, J., Mariani, B., Atz, T., Horsley, T. L., O'Rourke, J., McAfee, K., & Cross, C. L. (2016). High-fidelity simulation in undergraduate nursing education: A review of simulation reviews. *Clinical Simulation in Nursing*, 12(7), 290-302.
- INACSL Standards Committee, Watts, P. I., McDermott, D. S., Alinier, G., Charnetski, M., & Nawathe, P. A. (2021). Healthcare simulation standards of best practice™ simulation design. *Clinical Simulation in Nursing*, 58(1), 14-21.
<https://doi.org/10.1016/j.ecns.2021.08.009>
- Jarvill, M., Jenkins, S., Akman, O., & Astroth, K. S. (2017). Effect of simulation on nursing students' medication administration competence. *Clinical Simulation in Nursing*, 14(1), 3-7.
<https://doi.org/10.1016/j.ecns.2017.08.001>

- Jeffries, P. R., Rodgers, B., & Adamson, K. (2015). NLN Jeffries simulation theory: Brief narrative description. *Nursing Education Perspectives, 36*(5), 292-293.
- Kapucu, S. (2017). The effects of using simulation in nursing education: A thorax trauma case scenario. *International Journal of Caring Sciences, 10*(2), 1069-1074.
- Kim, J., Park, J. H., & Shin, S. (2016). Effectiveness of simulation-based nursing education depending on fidelity: A meta-analysis. *BMC Medical Education, 16*, Article 152.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall.
- Lee, J., & Oh, P. J. (2015). Effects of the use of high-fidelity human simulation in nursing education: A meta-analysis. *Journal of Nursing Education, 54*(9), 501-507.
- Pangzup, S., Sirithemontree, S., Tangsuksan, P., Subsomboon, K., & Ratinthorn, A. (2024). Factors influencing nursing students' learning outcomes in maternal-newborn care through simulation-based learning. *Nursing Science, Journal of Thailand, 42*(1), 95-110.
- Shin, S., Park, J. H., & Kim, J. H. (2015). Effectiveness of patient simulation in nursing education: Meta-analysis. *Nurse Education Today, 35*(1), 176-182.